

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

TÜRKİYE
YUZYILI

7/6205
GK 44

26.03.2024

Sayı : E-69602026-610-00093702436 -
Konu : Soru Önergesi (7/6205)

95378378

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 16.11.2023 tarihli ve 43452547-120.07.04-E.1324697 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde yer alan, Şanlıurfa Milletvekili Sayın Av. Mahmut TANAL tarafından verilen 7/6205 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur. Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Ömer BOLAT
Bakan

Ek: Soru Önergesi Cevabı (3 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 9FE67167-90C7-47FE-81B7-5CE824330789

<https://www.turkiye.gov.tr/ticaret-bakanligi-ebys>

Adres: Dumlupınar Bulvarı, Eskişehir Yolu, 9.km, No:151,

Çankaya/ANKARA

Telefon No: 03124491334 Faks No: 03124491341

e-Posta: stratejisoruonergeleri@ticaret.gov.tr

İnternet Adresi: www.ticaret.gov.tr

KEP Adresi: stratejigelistirmebakanligi@gtb.hs01.kep.tr

Ayrıntılı bilgi için:
Soru Önergeleri Birimi

Telefon No: 03124491334

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

Şanlıurfa Milletvekili Sayın Av. Mahmut TANAL'a Ait 7/6205 Sayılı Yazılı Soru Önergesine İlişkin Cevaplar:

Bakanlığımız görev ve yetki alanına giren hususlar itibarıyla önergenize ilişkin cevaplarımıza aşağıda yer verilmiştir:

1-4) Ülkemizde halihazırda sınır ticaretine ilişkin uygulamalar 3/12/2021 tarihli ve 31678 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2/12/2021 tarihli ve 2021/4874 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı eki "Sınır Ticaretinin Düzenlenmesine İlişkin Karar" ile 13/12/2016 tarihli ve 29917 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Sınır Ticaretinin Uygulanmasına İlişkin 2016/11 sayılı Tebliğ" kapsamında yürütülmektedir. Söz konusu Kararname çerçevesinde 13 sınır ilimiz;

- Artvin/Sarp, Ardahan/Türkgozü, Ardahan/Aktaş ve Kars/Aktaş Gürcistan'la,
- Iğdır/Gürbulak, Ağrı/Gürbulak, Van/Kapıköy ve Hakkâri/Esendere İran'la,
- Şırnak/Habur, Hakkari/Habur, Hakkari/Üzümlü ve Hakkari/Derecik Irak'la,
- Iğdır/Dilucu ve Kars/Dilucu Nahçıvan'la,
- Mardin/Nusaybin, Şanlıurfa/Akçakale, Gaziantep/Karkamış, Kilis/Öncüpınar ve Hatay/Cilvegözü Suriye ile sınır ticareti için yetkili kılınmıştır.

Ayrıca, Sınır Ticaretinin Düzenlenmesine İlişkin Karar'ın 14'üncü maddesi ile, Ağrı/Sarısu, Van/Kapıköy, Hakkari/Esendere Sınır Ticaret Merkezleri (STM) İran ile, Iğdır/Dilucu Sınır Ticaret Merkezi ise Nahçıvan ile sınır ticareti yapmaya yetkili kılınmışlardır.

Bu çerçevede, anılan illerde mukim esnaf ve tacirlerimiz ithalat gümrük vergisinden (eş etkili vergi ve ekli mali yüklerin tamamı) muaf olarak komşu ülkelere ithalat gerçekleştirebilmekte, böylelikle yöre halkının daha uygun maliyetle gündelik ihtiyaçlarını karşılamalarına imkân sağlanmaktadır.

Öte yandan, sınır ticareti kapsamında doğrudan yetkili gümrük kapıları ve STM'ler aracılığıyla komşu ülkelere ihracat yapılabilmesi mümkün bulunmakta olup bu sayede sınır bölgesine ekonomik canlılık kazandırılması, müteşebbis ruhunun geliştirilmesi ve sermaye oluşumuna katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Anılan Karar'ın 7'nci maddesinin birinci fıkrasında belirtildiği üzere sınır ticareti kapsamında ithalat değer limitleri uygulaması yürütülmektedir. İthalat değer limitleri her bir komşu ülke için azami 150 milyon ABD doları olarak belirlenmektedir. Belirlenen değerler, değer tahsisi yapılan ülkeye komşu olan sınır illerimize nüfusları oranında paylaştırılmaktadır.

Bu kapsamda, Van ilimize 2023 yılı için 39.857.797 ABD doları tarım ve 39.857.797 ABD doları sanayi ürünü olmak üzere toplam 79.715.594 ABD doları ithalat değer limiti tahsis edilmiştir.

Mezkûr Karar'ın 7'nci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtildiği üzere, sınır ticareti kapsamında ithalatı gerçekleştirilmek istenen her bir ürün için düzenlenmesi uygun görülecek ithalat uygunluk belgelerinin toplam değeri, ilgili sınır ili bazında tarım ve sanayi sektörü için belirlenen yıllık ithalat değer limitinin %5'ini geçemez. Söz konusu uygulama ile hem yerli üreticilerin korunması hem de sınır ticareti kapsamında ithalatı yapılacak ürünler özelinde çeşitliliğin sağlanması amaçlanmaktadır.

Bununla birlikte, halihazırda sınır ticareti istatistikleri incelendiğinde, Van ili için tahsis edilen ithalat değer limitlerinin büyük oranda kullanılmadığı görülmekte olup bu itibarla söz konusu limitlerin artırılmasına yönelik olarak halihazırda Bakanlığımızca yürütülen bir çalışma

bulunmamaktadır. Diğer taraftan, sınır ticareti kapsamında yapılacak ihracata ilişkin olarak ise herhangi bir kota uygulaması bulunmamaktadır.

Mer'î sınır ticareti mevzuatı ile ülkemizin Doğu ve Güneydoğu Anadolu coğrafi bölgelerinde yer alan sınır illerimizde yerleşik bölge halkının yetkilendirilmiş gümrük kapıları üzerinden komşu ülkeden kolaylaştırılmış bürokratik işlemlerle ve ithalat vergilerinden muaf olarak ithalat ve aynı şekilde ülkemizden de komşu ülkeye ihracat yapmalarına imkân sağlanmaktadır.

Bu kapsamda, bölge halkımızın sınır ticareti uygulamasından daha fazla yararlanabilmesini teminen sınır ticaretinin uygulanmasına ilişkin mevzuatta iyileştirmeler ile;

- Sınır ticareti uygulamalarından daha fazla esnaf ve tacirin yararlanabilmesi için Karar kapsamındaki illerde en az iki yıldır yerleşik olma şartı bir yıla düşürülmüştür.
- Sınır ticareti kapsamında ithalat veya ihracat yapabilmenin ön koşulu olan Sınır Ticareti Belgesinin geçerlilik süresi hem Valiliklerin hem de belge sahiplerinin iş yükününün azaltılmasını teminen bir yıldan üç yıla çıkarılmıştır.
- Kars ilinin de sınır ticareti uygulamasından yararlanabilmesi için Nahçıvan ile Dilucu sınır kapısı üzerinden, Gürcistan ile Aktaş sınır kapısı üzerinden sınır ticareti yapmaya yetkili kılınmıştır.
- Hakkâri ili Üzümlü ve Derecik gümrük kapılarından Irak ile sınır ticareti yapmaya yetkilendirilmiştir.
- Bölge ticaretinin canlandırılması amaçlanarak, sınır ticareti kapsamında mevcut düzenlemede belirtilen 30 Milyon ABD Doları tarım ürünü ve 70 Milyon ABD Doları sanayi ürününe yönelik belirlenen ithalat değer limitleri %50 oranında arttırılarak, her bir komşu ülke bazında en fazla 150 Milyon ABD Doları (75 Milyon Dolar Tarım ürünü ve 75 Milyon ABD Doları Sanayi ürünü) olarak yeniden belirlenmiştir.
- İthalat Uygunluk Belgesine sahip esnaf ve tacirin, belgede belirtilen tutarları aşmamak kaydıyla, İthalat Uygunluk Belgesi sahibinin bir ay içinde komşu ülkeden ithal edebileceği en fazla 50.000 ABD Doları karşılığı Türk Lirası'na kadar olan eşya değeri en fazla 75.000 ABD Doları karşılığı Türk Lirası olarak yükseltilmiştir.
- Esnaf ve tacirin limit kullanımını arttırmak amacıyla, 45 gün olan ve her bir ürün için ayrı olarak için düzenlenen İthalat Uygunluk Belgelerinin süresi 90 güne çıkarılmıştır.

Bu itibarla, Bakanlığımızca sınır ticaretine özel bir önem verilmekte olup sınır ticareti ile getirilen kolaylıklardan bölge halkının azami fayda sağlamasını teminen gerekli tedbirler alınmakta ve bölgede yerleşik esnaf ve tacirlerimiz komşu ülke ile sınır ticareti yapmaya teşvik edilmektedir.

Diğer taraftan, Kapıköy Gümrük Kapısı'nın 2019 yılında hayata geçirilen yenileme projesi ile 18 dönüm saha üzerinde peron sistemi olmaksızın yürütülen gümrük hizmetleri; 70 dönüm saha üzerinde 3 giriş, 3 çıkış olmak üzere 6 peronda yapılmaya başlanmış ve saha TIR ve Bagaj X-Ray, CCTV kamera, PTS (Plaka Tanıma Sistemi) gibi son teknoloji sistemlerle donatılmıştır.

Bununla birlikte, gümrük sahasını kullanan yolcuların konforu için de düzenlemeler hayata geçirilerek gelen ve giden yolcu kısımları için ayrı ayrı olmak üzere bay/bayan tuvalet, bay/bayan mescit, bebek bakım odası, yeme içme alanları ve benzer ticari alanlar oluşturulmuş, yolcuların hava koşullarından etkilenmeksizin saha geçişlerini sağlamak üzere ısıtma/soğutma tertibatına haiz yolcu koridorları da inşa edilmiştir.

Giriş çıkış yapan yolcuların gümrük işlemleri harici nedenlerle bekleme yaptıkları gümrük kapısı dışında bulunan alanın düzenlenmesi konusunda kamu kurumlarımızın taşra teşkilatlarınca yürütülmekte olan çalışmalar Bakanlığımızca takip edilmektedir.

Son olarak, İran tarafında bulunan Razi Sınır Kapısının transit geçişe açılması hususu İran ile yapılan gerek Karma Ekonomik Komisyon gerekse Gümrük İdareleri Başkanları toplantısı gibi ikili görüşmelerde sürekli olarak gündeme getirilmektedir.